

DOAR MUNCĂ... SAU DESPRE ESENȚA EXISTENȚEI UNUI SAVANT: LEON LEVIȚCHI

Oana Magdalena CENAC
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați, România
Centrul interdisciplinar de studii culturale
central și sud-est europene (CISCLE)

Abstract: *The purpose of our article is to emphasize the prominent personality of a remarkable scholar, Leon Levițchi, who had a significant contribution to the development of the Romanian-English cultural relations.*

Keywords: *Leon Levițchi, translation, bilingual dictionaries, lexicography.*

Răspândirea globală a limbii engleze începută în secolul al XVIII-lea, odată cu fenomenul de colonizare europeană înregistrat în țările asiatice și africane (R.M.McKenzie, 2010, p.1), a fost foarte rapidă și fără precedent, influența considerabilă pe care engleza o exercită asupra multor limbi putând fi atribuită puterii politice, economice, militare și tehnologice a statului englez.

Pentru limba română, factorii care au favorizat influența engleză sunt de ordin politic (rolul internațional jucat de Anglia și, mai târziu, de SUA), cultural și social (modelul de viață american) și lingvistic (prestigiul limbii engleze ca limbă internațională).

Istoricul relațiilor cu limba și cultura engleză la noi datează de la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, când Țările Române cunosc, în urma unor evenimente politice internaționale – tratatul de la Kuciuk Kainargi (1774) și pacea de la Adrianopol (1829) – o deschidere spre Europa Occidentală. În acest context, se stabilesc primele contacte politico-diplomatice între România și Anglia: se instalează primele consulate engleze la Iași și la București, iar în 1791 se deschide prima misiune diplomatică britanică pentru Principatele dunărene. (E.Gavriliu, 1997, p. 85).

Limba engleză pătrunde la noi și ca urmare a dezvoltării treptate a relațiilor româno-americane, care sunt aproape nesemnificative în secolul al XIX-lea și în prima jumătate a secolului al XX-lea. Vizita oficială, în 1969, a președintelui american Richard Nixon în România și cea a președintelui român Nicolae Ceaușescu la Washington au facilitat semnarea unor acorduri și a unor

tratate între cele două țări, fără a se putea spune că a existat o cooperare strânsă în perioada comunistă a istoriei noastre.

După 1989, când orientarea politică a României se face spre Europa Occidentală și spre SUA, asistăm la o îmbunătățire a relațiilor politice și economice având ca efect, între altele, o intensificare a pătrunderii elementelor de civilizație și de cultură ale celor două țări în care se vorbește limba engleză.

În ultimele decenii, engleza a devenit o „limbă globală” (D.Crystal, 2003) sau o „lingua franca” (F.Grosjean, 2010, p.11), având un impact semnificativ asupra limbilor din întreaga lume, inclusiv asupra limbilor romanice. Fenomenul de *interferență lingvistică* este o consecință naturală a globalizării, a mobilității umane și a progresului comunicării digitale, inclusiv a utilizării rețelelor sociale, a e-mailului și a platformelor de videoconferință. Numărul important de împrumuturi și răspândirea lor în limbile romanice au stârnit îngrijorare printre specialiști, fiind percepute ca o amenințare la adresa limbii receptoare și chiar a identității naționale.

Fenomenul extinderii influenței engleze a fost întâmpinat cu reticență și în România, *anglomania* fiind termenul folosit pentru a descrie răspândirea vocabularului și a expresiilor derivate din limba engleză în alte limbi. Referindu-se la acest proces, Mioara Avram notează:

„Influența engleză nu este un fenomen negativ în sine și nu există niciun motiv pentru care să fie mai periculoasă decât alte influențe străine. (...) Dată fiind marea ospitalitate a limbii române, dublată de capacitatea ei de asimilare / integrare a împrumuturilor (...), este de presupus că anglicizarea va fi depășită, așa cum au fost depășite în timp slavizarea, grecizarea, rusificarea, italianizarea sau francizarea.” (M.Avram, 1997, p. 9)

Primele împrumuturi englezești în vocabularul românesc au fost introduse, prin intermediul limbii franceze, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, dar adevărata „invazie” a început, ca în majoritatea limbilor europene, după cel de-al Doilea Război Mondial (A.Stoichițoiu-Ichim, 2006, p. 219).

Așadar, integrarea termenilor englezești în limbile europene din ultimele decenii reprezintă un fenomen natural, a cărui intensificare este determinată de o tendință omniprezentă în rândul vorbitorilor acestor limbi de a utiliza engleza în comunicarea internațională.

În acest context, se desfășoară activitatea profesorului Leon Levițchi (n.27.08.1918, Edineț, județul Hotin - d. 17.10.1991, București), care a contribuit, alături de Ana Cartianu (care i-a fost profesor), de Dragoș Protopopescu, de Dan Duțescu și de alți lingviști, la dezvoltarea anglisticii românești.

Absolvent al Universității din București, Facultatea de Litere și Filozofie, Leon Levițchi și-a finalizat parcursul universitar cu o teză de licență intitulată *Ironia lui Byron* (1941)[1] și cu o teză de doctorat – *Subliniere lingvistică în opera dramatică a lui Shakespeare* (1968) – sub coordonarea prof.univ.dr. docent Ana Cartianu [2].

După susținerea tezei de doctorat, a fost numit conferențiar și, ulterior, profesor universitar, „în care calitate am coordonat 19 teze de doctorat, dintre care șapte teze redactate de străini”, consemnează profesorul.[3]

Ca profesor la Universitatea din București, a publicat dicționare, manuale de limba engleză, gramatici, cursuri dedicate studierii fenomenului literar, a tradus, din și în limba engleză, proză și poezie.

De altfel, într-un interviu acordat de Dan Duțescu, colegul și prietenul lui Leon Levițchi, și publicat în „Viața Românească” nr. 1-2/1992, acesta consemna:

„Cine vrea să-și facă o primă idee despre opera lui Leon Levițchi poate consulta fișierul de la Biblioteca Academiei, de exemplu. Va rămâne uluit de numărul fișelor: dicționare bilingve (englez-român și român-englez); manuale de limba engleză pentru uzul școlarilor și pentru marele public; gramatici și lucrări de lingvistică din domeniul anglisticii; cursuri de literatură; studii și eseuri literare; nenumărate traduceri de proză literară din și în engleză; foarte multe traduceri de poezie din și în engleză, printre care ediții bilingve; un mare număr de traduceri din Shakespeare, a cărui operă dramatică integrală a apărut la Editura Univers în ultimii ani într-o ediție îngrijită de el, cu prezentări de înaltă ținută cărțurărească – ultimul volum, al 9-lea, conținând poemele și sonetele, fiind în curs de apariție; un prim volum dintr-o amplă istorie a literaturii engleze, al doilea aflându-se în pregătire la Editura Dacia din Cluj. Și ca o încununare, monumentală operă pe care o reprezintă traducerea în engleză a *Istoriei literaturii române* de G. Călinescu.(...) Avea o putere de muncă fantastică și eu abia puteam ține pasul cu el. Ceea ce este puțin spus: deseori eram scos din circulație și trebuia să zac un timp. Doamna Ana Cartianu, care ne-a fost încă din primul an de facultate asistentă, apoi profesoară, șefă de catedră și decan, îmi spunea: «Domnule, nu-ți pune mintea cu Lev. Lev e un tanc.» (...) Nu i-am știut decât un singur hobby: munca. Pentru altceva nu era loc.”

Recunoașterea activității sale prestigioase s-a concretizat în conferirea statutului de membru marcant al Uniunii Scriitorilor din România (în anul 1955) și al Asociației Internaționale a Profesorilor de limba și literatura engleză; ulterior i-a fost acordat Premiul Academiei Române și Premiul pentru traduceri și literatură universală (în anii 1972 și 1978).

Spicuim din bogata sa activitate științifică, o parte dintre volume fiind disponibile online: <https://www.magazinul-de-carte.ro/autor/1090b/leon-levitchi>

- **studii dedicate gramaticii limbii engleze:** *Gramatica limbii engleze* (prima ediție în 1958 și o ediție în 1967, în co-autorat cu Ioan Aurel Preda); *Sinonime în gramatica limbii engleze* (1968); *333 de întrebări și răspunsuri din gramatica engleză* (1971);

- **manuale:** *Învățați limba engleză fără profesor* (co-autor Dan Duțescu, 1959); *Lecții de limba engleză prin radio* (1963), în co-autorat cu Dan Duțescu;

- **manuale pentru uzul traducătorilor:** *Învățați limba engleză fără profesor* (co-autor Dan Duțescu, 1962), *Îndrumar pentru traducătorii din limba engleză în limba română* (1974), *Manualul traducătorului de limbă engleză* (1993);

- **manuale pentru uzul elevilor:** *Limba engleză. Manual pentru clasa a V-a, a VI-a* realizat de Leon Levițchi în colaborare fiica sa, Veronica Focșeneanu, și Mariana Țăranu; *Limba engleză - Manual pentru anul III licee de cultura generală și de specialitate (anul VII de studiu), clasa a XI-a*, în colaborare cu Mariana Țăranu, 1973).

Majoritatea lucrărilor sale au apărut ca răspuns la necesitățile și la cerințele acelor vremuri. O astfel de lucrare este *Manualul traducătorului de limbă engleză* (1993) care abordează teoretic și practic știința și arta traducerii, după cum mărturisește autorul în *Prefața* volumului:

„Scopul lucrării de față este de a-i scuti pe viitorii traducători de o serie de eforturi de această natură. Nu este un «curs», nici măcar un «manual», ci un simplu «îndrumar», bazat îndeosebi pe propriile mele observații de traducător și conducător al unor seminarii de traduceri, dar și pe experiența altora; un îndrumar cu multe clasificări, exemple și recomandări, dar cu reguli puține. De aici, o anumită părtinire a amănuntului, parcă mai „științific” decât marea sinteză. (...) De fapt, singura mare „sinteză” din prezenta lucrare este tot o... clasificare sau compartimentare, așa cum reiese și din titlurile capitolelor principale: existența în procesul traducerii, a șase „zone” care trebuie să stea permanent în atenția celor ce mijlocesc între două culturi: denotația, accentuarea, modalitatea, conotația, coerența și stilul. Hotărâtoare sunt toate, indiferent de limba sursă și de țintă;

deși, dată fiind natura specifică a materialului expus și exemplificat privesc în special pe traducătorii din engleză în română.”

- **studii dedicate criticii și istoriei literare**, dintre care menționăm selectiv: *Limba și stilul lui Shakespeare* (în Antologia bilingvă Shakespeare, 1964); *Studii shakespeareiene* (în volum, 1976); *Viața și opera lui W. Shakespeare* (3 vol., 1982-1984); co-editor (alături de Tudor Dorin) la *Antologie de poezie americană* (2 vol., 1977-1978) și *Antologie de poezie engleză* (4 vol., 1981-1984); *Mimetism lingvistic în opera dramatică a lui Shakespeare* (1982); *Istoria literaturii engleze și americane* (1985);

- **traduceri de opere literare din limba engleză în limba română** din care menționăm selectiv: J. K. Jerome, *Trei într-o barcă* (1954); Langston Hughes, *O poveste neplăcută cu îngeri* (1956); J. Swift, *Călătoriile lui Gulliver* (1956); W. Shakespeare, *Mult zgomot pentru nimic* (1957), *Henric al IV-lea*, partea a 2-a (1958), *Troilus și Cresida* (1960), *Timon din Atena* (în colaborare cu Dan Duțescu, 1962), *Hamlet* (în colaborare cu Dan Duțescu, 1964), *Furtuna* (1964), Robert Burns, *Poezii* (în colaborare cu Dan Duțescu și Mihnea Gheorghiu, 1959); A.L.Morton, *Utopia engleză* (1958); W. Stevenson, *Acul cumetrei Gurton* (1964); Chr. Marlowe, *Doctorul Faust* (1964); *Beowulf* (în colaborare cu Dan Duțescu, 1969); *Balade engleze* (1970);

- **traduceri din limba română în limba engleză a unor opere literare** dintre care spicuim: M. Eminescu, *Poems* (ediție bilingvă, în colaborare cu Andrei Bantaș, 1978); G. Coșbuc, *Poems* (ediție bilingvă, 1980); O. Goga, *Poems* (ediție bilingvă, 1982).

Comparând cele două culturi - română și engleză - lexicograful și traducătorul Leon Levițchi mărturisea:

„Susțin cu toată convingerea că limba română este la fel de bogată și plină de nuanțe ca și limba engleză, după cum literatura română, deși considerabil mai tânără decât cea engleză, dispune de numeroase lucrări care merită să fie traduse pentru folosul și plăcerea cititorului anglo-saxon. Dacă ținem seama de excelenta pregătire a atâtor absolvenți ai facultăților de profil, putem socoti că aici, pe tărâmul osmozei culturii românești cu alte culturi, există încă foarte mult loc pentru mai bine.” (în C. George Săndulescu, Lidia Vianu (editori), *Leon D. Levițchi (1918-1991)*, Leon Levițchi, *Autoportret*, 2018, p. 9).

Activitatea de traducere a unor importante lucrări semnate de scriitori români foarte cunoscuți este magistral completată de traducerea monumentalei lucrări semnată de G. Călinescu - *Istoria literaturii române de la origini până în prezent* - în limba engleză. În cadrul unui interviu realizat de Lidia Vianu și

publicat în „România literară”, 6 septembrie 2013, Veronica Focșeneanu-Levițchi, fiica savantului mărturisea:

„Traducerea în limba engleză a monumentalei lucrări a lui George Călinescu a fost pentru tatăl meu o adevărată provocare. Ajuns la vârsta desăvârșirii muncii sale creatoare, ca autor de manuale, de dicționare, de traduceri impecabile de proză și de poezie, bineînțeles că tatălui meu i-a surâs ideea incursiunii în istorie, printre veacuri de lexic român față în față cu lexicul englez, nu a pregetat și în toamna anului 1983 s-a pornit să traducă, de la cronicari la Sadoveanu, prin toată literatura română, cu acuratețe, cu virtuozitate stilistică și cu o tenacitate mărginașă eroismului. A terminat, inclusiv corectura în primăvara anului 1989.”

Într-un alt interviu publicat în „Observator Cultural”, 8 noiembrie 2013, Veronica Focșeneanu-Levițchi mărturisea:

„Lucrarea a apărut în 1989, dar tatăl meu nu a primit nici măcar un exemplar! A intrat târziu în posesia traducerii, prin amabilitatea unei cunoștințe, care cumpărase cartea de la Paris, special pentru el, în toamna anului 1990. Abia atunci a văzut-o! Nu era vanitos, să țină morțiș ca numele lui să apară pe copertă sau pe prima pagină, dar n-a fost deloc fair-play să fie trecut în josul celei de-a doua pagini, cu litere mărunte.

- A fost dezamăgit?
- Nu știu dacă a fost...
- Sau nu a arătat?
- Sincer, pe el îl interesa mai mult faptul că ediția apăruse bine, că nu se strecuraseră greșeli. Nu-l deranja că numelelui practice nu era vizibil.
- Dar era conștient de importanța acelei lucrări?
- Evident! Dintre cărțile pe care le-a lucrat, este limpede că asta a fost o încununare a activității sale. El tradusese baladele românești, tradusese Eminescu, Coșbuc, Goga, numai că aici erau câteva secole de literatură! Este enorm ce-a avut de tradus! S-a confruntat cu mari probleme de lexic, a căutat cu scrupulozitate cuvintele caracteristice limbii unei epoci, unei regiuni, unui scriitor etc. Cred că după toată această experiență, după tot efortul depus ca rezultatul să fie impecabil, după ce a investit atâta energie și atâta entuziasm în traducere, l-a încercat o mare tristețe văzând că *Istoria...* nu a fost distribuită și în România, privându-i astfel pe cunoscătorii, cercetătorii și pasionații de limbă engleză autohtoni de o lucrare semnificativă.”

Începând cu a doua jumătate a secolului al XX-lea, limba engleză și varianta ei americană câștigă teren ca mijloc internațional de comunicare, iar studierea limbii engleze în școală se extinde în fiecare an, fiind astfel necesară elaborarea unor instrumente de lucru pentru un public din ce în ce mai exigent.

Acesta este contextul în care Leon Levițchi se afirmă din nou ca om al marilor proiecte de anglistică din România. Primul său proiect de anvergură au fost **dicționarele**, care rămân și astăzi foarte apreciate pe o piață a cărții în plină dezvoltare. Să spunem că ideea elaborării unor dicționare serioase

încolțise în mintea savantului încă din 1937, când devenise student la Facultatea de Litere și Filosofie din București:

„În 1937, când, fără examen de admitere, m-am înscris la Facultatea de Litere și Filozofie din București, secția limbă și literatură engleză, mi-am dat seama că truda mea de autodidact fusese pronunțat inutilă; că trebuia, potrivit unui înțelept proverb britanic, «să învăț să mă dezvăț de ceea ce am învățat greșit», în speță de pronunția redată defectuos în manualul pe care-l avusesem la îndemână; că gramatica limbii engleze reclama un studiu sistematic și temeinic; că lipsa uneltelor de lucru, în primul rând a dicționarilor (dicționarele englez-român și român-englez de Marcel Schönkron păcătuiau grav prin neadevăduri și lacune, excelentul dicționar englez-român al lui Wepper era prea mic pentru un student în engleză), nu se cuvenea să mai dăinuie. Întrezăream vag o oarecare contribuție personală pe tărâmul anglisticii române.” (în C. George Săndulescu, Lidia Vianu (editori), *Leon D. Levițchi (1918-1991)*, Leon Levițchi, *Autoportret*, 2018, p. 5)

Un proiect deosebit de important pe care l-a coordonat în calitate de redactor responsabil a fost publicarea la Editura Academiei R.S.R, în 1974, a lucrării *Dicționar englez-român*, realizată de specialiști din mediul universitar și academic românesc. Dezvoltarea științei și a tehnicii, extinderea relațiilor internaționale pe multiple planuri și diversitatea structurilor economice, politice au dus la apariția unor realități care au generat formarea unor noțiuni corespunzătoare redată prin neologisme. Multe cuvinte existente deja au căpătat noi sensuri și s-au dezvoltat noi combinații frazeologice, toate acestea având ca efect îmbogățirea continuă a vocabularului, aspect rămas constant în atenția lexicografilor.

Ca lexicograf, Leon Levițchi elaborează dicționare generale foarte ample atât româno-englez, cât și englezo-român. În calitate de unic autor, publică: *Dicționar român-englez*, Editura Științifică, 1960, 1170 p., 40.000 de cuvinte (ediția I), ediția a II-a (1965); *Dicționar român-englez*, Editura Științifică, 1973, urmat de edițiile a III-a (1084 p.) și a IV-a (1984, cu 60.000 de cuvinte); în 1970, coordonează elaborarea lucrării *Dicționar tehnic român-englez*, apărut la Editura Tehnică, București.

În coautorat cu Andrei Bantaș, redactează *Dicționar englez-român*, Editura Științifică, 1971 (1068p.), continuată în 1984, cu *English-Romanian Dictionary* (1316p.), publicată la Editura Științifică și Enciclopedică.

În 1992, respectiv 1996, cei doi lingviști publică, la editura Teora, *Dicționar englez-român (70.000 cuvinte)*. În *Prefața* ediției din 1992, Andrei Bantaș (1992, p.5) enumeră câteva dintre concepțiile profesorului Leon Levițchi aplicate în elaborarea lucrării:

„a) Este **realistă** pentru că se bazează numai pe contexte reale, pe care le interpretează din punct de vedere gramatical tot prin prisma realităților limbii, și nu a unor precepte gramaticale tradiționaliste, uneori închistate (ex. tratarea cuvântului englezesc *as*, a prepozițiilor *up* și *down* etc.).

b) Este **mobilă și elastică**, adaptând atât interpretarea gramaticală, cât și pe cea semantică, de la un context la altul;

c) **Contextualizarea** este a treia latură – și poate cea mai importantă – a acestei concepții, pentru că nimic nu este preluat din dicționare fără o raportare la contexte.

d) Concepția este totodată și **rațională**, pentru că ține seama de toate deosebirile, nuanțele, discriminările și interdicțiile contextuale și mai ales ale registrelor stilistice, care constituie și ele realități ale limbii.”

Structura articolelor de dicționar urmează ordinea strict alfabetică, folosirea unui sistem economic de punctuație, indicarea unor succinte specificații gramaticale și folosirea a trei tipuri de literă: *aldine* pentru textul englez, cifre romane și arabe, *litere obișnuite* pentru textul românesc (traducere) și *literă cursivă* pentru explicații, specificări gramaticale, prescurtări, denumiri latine etc.

În *Prefața Dicționarului frazeologic român-englez* (ediția I, 1966, ediția a II-a, 1981), în co-autorat cu Andrei Bantaș și cu Andreea Gheorghioiu, se menționează:

„Materialul lexical folosit depășește cu mult cadrul fuziunilor, al combinațiilor stabile și al idiotismelor recunoscute ca expresii de lexicologie teoretică. Lăsând la o parte faptul că există mai multe clasificări ale expresiilor, că aceste clasificări sunt adesea contradictorii și că repartizarea expresiilor pe categorii (în vederea selectării) nu este întotdeauna nici științifică, nici lesnicioasă, ni se pare deosebit de oportun să subliniem importanța pe care, pentru un dicționar frazeologic bilingv, o prezintă orice combinație de cuvinte organizată într-un tot comparabil, însă nu identic, cu cuvântul (simplu sau compus). Într-adevăr, cititorului care consultă un dicționar frazeologic bilingv îi este indiferent că *a da apă la moară cuiva* este o fuziune sau un idiotism, că *a ține o cuvântare* este o combinație liberă, că *la prânz* e o locuțiune adverbială și, în consecință, preocupă mai curând gramatica decât lexicologia; ceea ce îl interesează, însă, este traducerea lor. Pornind de la interesele cititorului, este indicat să se pună întrebarea: în ce anume tip de dicționar bilingv poate afla dânsul asemenea traduceri? Un dicționar obișnuit, de proporții mijlocii, cuprinde fie numai cuvinte, fie cuvinte și un număr limitat de expresii - idiotisme, zicale, proverbe. Lucrările de lexicologie se mărginesc la a da unele exemple. Dicționarele bilingve de mari proporții cuprind cuvinte, expresii și, uneori, un număr impresionant de exemplificări contextuale, dar evită, în mod aproape sistematic, tratarea sintagmelor situate între cuvinte și expresiile propriu-zise, într-un fel de zonă de contact ca de exemplu: *încă din...*, *peste puțin timp* etc. – combinații lexicale a căror traducere e departe de a corespunde întotdeauna acestora prin elementele alcătuitoare (astfel, în engleză: *as far back as (in)* sau *as early as (in)* pentru *încă din...*; *in a little while*).

În sfârșit, atunci când este vorba de persoane care învață o limbă străină, trebuie să se aibă în vedere tendința caracteristică a acestora de a îmbina cuvintele din limba străină în același mod ca și pe cele din limba maternă (de exemplu: *de azi într-o săptămână* - *from/since today in a week*, când traducerea corectă este *this day week* etc.) sau de a folosi cuvinte nepotrivite ca asocieri (de exemplu: *a face patul* - *to do the bed*, când traducerea corectă este *to make the bed*, deși se spune *to do the room* etc.).”

Activitatea deosebită desfășurată de Leon Levițchi a fost strălucit continuată de discipolii săi - Dan Grigorescu, Mihaela Anghelescu-Irimia, Monica Matei Chesnoiu, Mădălina Nicolaescu, Lidia Vianu, ieșeanul Andrei Bantaș[4] - atât în mediul univeritar, cât și în viața literară.

Profesor, traducător, lexicograf, autor de manuale și de gramatici, Leon Levițchi rămâne un profund iubitor al limbii engleze, dar și al limbii române deopotrivă, rămâne

„omul - **ideea, inima, sufletul** - marilor proiecte de Anglistică în România Secolului 20. **Proiecte toate realizate.** Nimeni nu a realizat mai mult decât el în Anglistica românească”,

notează C.George Săndulescu în prefața volumului *Shakespeare Criticism* (2011, p. 6).

Amintind un articol semnat de Dan Duțescu și publicat la moartea Profesorului, Lidia Vianu notează:

„Pentru Leon Levițchi, limba și literatura erau una. El era scriitor atunci când făcea dicționare, și se conducea după lingvistică dacă se întâmpla să discute textul literar. Dacă vreodată se va descoperi că Leon Levițchi a scris el însuși literatură, personalitatea lui de Leonardo al culturii românești va fi de netăgăduit. El este fără îndoială geniul anglisticii românești.” („România Literară”, 6 septembrie 2013)

NOTE:

- [1].Teza de licență *Ironia lui Byron*, disponibilă la adresa <https://editura.mttlc.ro/lla-2-ironia-byron-teza-licenta.html>
- [2].Teza de doctorat cu titlul *Subliniere lingvistică în opera dramatică a lui W. Shakespeare*, ediție facsimil în cinci volume, disponibilă la adresa <https://editura.mttlc.ro/lla-8-teza-doctorat.html>
- [3].Vezi *Last CV by Leon Levițchi*, în *manuscript* în G. Săndulescu, Lidia Vianu, (editori) *Leon D. Levițchi (1918-1991)*, Contemporary Literature Press, The University of Bucharest, 2018: [LLA 1. Leon D. Levitchi. CLP.pdf](#), p. 15.
- [4].Andrei Bantaș redactează unele dintre cele mai ample lucrări lexicografice fie ca autor unic, fie în colaborare. În 1974, colaborează, asigurând, împreună cu profesor dr. Leon Levițchi și Adrian Nicolescu, revizia finală, la un amplu proiect lexicografic intitulat *Dicționar englez-român*, o carte care, după cum se menționează în *Cuvânt introductiv*, continua activitatea începută cu 22 de ani în urmă, la Institutul de Lingvistică din București. Între anii 1966 și 2009, singur sau în coautorat, Andrei Bantaș publică peste 60 de lucrări lexicografice, unele dintre ele, datorită

cererii de piață, fiind reeditate. Toate aceste volume se pot grupa astfel: *dicționare generale româno-engleze / englezo-române*, lucrări lexicografice de diferite dimensiuni, elaborate ca autor unic sau în coautorat cu Leon Levițchi; *dicționare frazeologice româno-engleze*, elaborate, în coautorat, cu Andreea Gheorghiu și Leon Levițchi; *dicționare specializate dedicate unor terminologii profesionale* elaborate, în coautorat, cu Violeta Năstăsescu: *Dicționar economic român-englez* (1997 / 1998, 360 p.); *Dicționar economic român-englez* (1999, 366 p.), *Dicționar economic englez-român, român-englez* (2003, 720 p.).

BIBLIOGRAFIE:

- Avram, Mioara, *Anglicisme în limba română actuală*, București, Editura Universității din București, 1997.
- Bantaș, Andrei, *Dicționar englez-român*, ed. I (1992), retipărit: februarie 1996, București, Editura Teora.
- Bantaș, Andrei, *Dicționar român-englez*, ed. a III-a, București, Editura Teora, 1991.
- Bantaș, Andrei, *Mic dicționar englez-român*, București, Editura Sport Turism, 1983.
- Bantaș, Andrei, *Dicționar englez-român, român-englez 75000 de cuvinte*, București, Editura Teora, 1998/1999.
- Bantaș, Andrei, *Dicționar român-englez*, București, Editura Științifică, 1968.
- Bantaș, Andrei, Gheorghiu, Andreea, Levițchi, Leon, *Dicționar frazeologic român-englez*, București, Editura Științifică, 1966.
- Bantaș, Andrei, Gheorghiu Andreea, Levițchi Leon, *Dicționar frazeologic român – englez*, București, Editura Teora, 1992.
- Bantaș, Andrei, *Mic dicționar englez-român*, București, Editura Științifică, 1965.
- Bantaș, Andrei, Năstăsescu, Violeta, *Dicționar economic englez-român, român-englez*, București, Editura Niculescu, 2003.
- Bantaș, Andrei, Năstăsescu, Violeta, *Dicționar economic român-englez*, București, Editura Niculescu, 1997.
- Bantaș, Andrei, Năstăsescu, Violeta, *Dicționar economic român-englez*, București, Editura Niculescu, 1998.
- Bantaș, Andrei, Năstăsescu, Violeta, *Dicționar economic român-englez*, București, Editura Teora, 1999.
- Bejan, Doina Marta, *Interferențe lingvistice în diacronia limbii române*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2005.
- Bodoc, Alice-Magdalena, *Adjuncții propoziționali în limbile romanice. O abordare comparativă*, ProUniversitaria, București, 2025.
- Crystal, David, *English as a Global Language*, Cambridge University Press, Cambridge, 2003.
- Gavriliu, Eugenia, *Dialogul literaturii române cu Atlanticul*, Buzău, Editura Bibliotecii Județene „V.Voiculescu”, 1997.

- Grosjean, F., *Bilingual: Life and Reality*, Cambridge, Massachusetts and London, England, Harvard University Press, 2010.
- Levițchi, Leon, Bantaș, Andrei, Gheorghitoiu, Andreea, *Dicționar frazeologic român – englez*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981.
- Levițchi, Leon, *Dicționarul român-englez*, București, Editura Științifică, 1960.
- Levițchi, Leon, *Dicționarul român-englez*, București, Editura Științifică, 1973.
- Levițchi, Leon (coordonator), *Dicționar tehnic român-englez*, București, Editura Tehnică, 1970.
- Levițchi, Leon (redactor responsabil), *Dicționarul englez-român*, București, Editura Academiei R.S.România, București, 1974.
- Levițchi, Leon, Bantaș, Andrei, *Dicționar englez-român (70.000 cuvinte)*, București, Editura Teora, 1992.
- Levițchi, Leon, Bantaș, Andrei, *Dicționar englez-român*, București, Editura Științifică, 1971.
- Levițchi, Leon, Bantaș, Andrei, *English-Romanian Dictionary*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984.
- Levițchi Leon, *Dicționar român-englez*, ediția a II-a, revăzută și adăugită de autor și de Andrei Bantaș, București, Editura Științifică, 1965.
- Levițchi, Leon, *Gramatica limbii engleze*, București, Editura Mondero, 1992.
- Levițchi, Leon, *Manualul traducătorului de limbă engleză*, București, Editura Teora, 1993.
- Levițchi, Leon, *Archives 1. Leon D. Levițchi (1918–1991)*. 4 decembrie 2013, <http://editura.mttlc.ro/lla-1-leon-levitchi.html>
- Levițchi, Leon, *Archives 4. Chemarea Nordului (1937)*. 23 februarie 2018, <http://editura.mttlc.ro/lla-4-chemarea-nordului.html>
- Levițchi, Leon, *Archives 9. Inimi ruginite*. Piesă în 4 acte și 1 tablou. 30 martie 2018, <http://editura.mttlc.ro/lla-9-inimi-ruginite.html>
- Levițchi, Leon, *Archives 19, Multe și de toate*, 8 iunie 2018. <http://editura.mttlc.ro/lla-19-multe-si-de-toate.html>
- McKenzie, R.M., *The Social Psychology of English as a Global Language (Attitudes, Awareness and Identity in the Japanese Context)*, London, New York: Springer Dordrecht Heidelberg, 2010.
- Negrescu-Babuș, Inna, „Întemeietorul lexicografiei angliste din spațiul românesc”, în *Akados* nr. 3/ 2018, p. 105-108.
- Săndulescu, C. George., Vianu, Lidia (editori) *Leon D. Levițchi (1918-1991)*, Contemporary Literature Press, The University of Bucharest, 2018: <https://editura.mttlc.ro/carti/LLA%201.%20Leon%20D.%20Levitchi.%20CLP.pdf>
- Săndulescu, C. George, Vianu, Lidia, *Shakespeare Criticism*, Contemporary Literature Press, București, 2011: <https://editura.mttlc.ro/carti/shakespeare-criticism-3.pdf>

Seche, Mircea, *Schiță de istorie a lexicografiei române*, vol. I, București, Editura Științifică, 1966.

Seche, Mircea , *Schiță de istorie a lexicografiei române*, vol. II, București, Editura Științifică, 1969.

Stoichioiu-Ichim, Adriana, *Aspecte ale influenței engleze în româna actuală*, București, Editura Universității din București, 2006.

WEBOGRAFIE:

<https://www.magazinul-de-carte.ro/autor/1090b/leon-levitchi>